

eddig lehumuszolt területen mintegy 150 sírt vagy sírfoltot figyeltünk meg. A 2003-as szezonban 122 sírt sikerült feltárnunk. A sírokat három csoportba lehet osztani. A legkeletibbek mintegy 40–50 cm-rel a többi fölött helyezkedtek el még a humuszrétegben, és általában K–Ny-i tájolásúak voltak. A másik két csoport sírjai mélyebben helyezkedtek el, így jól megfigyelhetőek voltak a sírgödrök foltjai is. Ezek a sírok, nagyjából fele-fele arányban K–Ny-i, illetve É–D-i tájolásúak voltak. A szuperpozíciók alapján az É–D-i tájolásúak a legkorábbiak, míg a magasabban lévő K–Ny-i-ak a legkésőbbiek. Mellékletanyaga mindhárom csoportnak igen szegényes. Mindössze néhány fülbevaló, övcsat és késmaradvány került elő. A temető Ny-i irányba még folytatódik, így a mostani meddőhányó alatt még remélhetőleg ugyanennyi sírt sikerül a következő idényben feltárni.

A szarmata településnek csak kis része esett a szelvénybe. Az avar falu objektumai között csak egy lakóházat, egy szabadtéri kemencét és néhány méhkas alakú tárológödrt sikerült feltárnunk. Feltártunk még egy három ágból álló, kb. 15 m átmérőjű körárok felét, annak bejárati részével. Az avar temetőtől délre, a humuszolás után egy több, mint száz méter hosszú, négy méter széles árok nyomai bukkantak elő. Ez a sánymaradvány valószínűleg a szarmata településhez tartozik, de időszűke miatt feltárása csak a következő szezonban lesz lehetséges.

SZABÓ LÁSZLÓ

128. Dévaványa, Sima-sziget, Tálagyai átjáró
(MRT 6. k. 3/63 lh.)

(Békés megye) Ő

2003. szeptember 1–15. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen. A munkára gázvezetéképítés miatt került sor. A gázvezeték nyomvonala 250 m hosszan, 3 m szélesen szelte át a lelőhelyet, ahol korábban neolitikus telepet és 10–11. századi sírokat tártak fel. A mostani munka során semmilyen régészeti objektumot nem találtunk. Mindössze néhány őskori szórvány kerámia-töredék van a leletanyagban.

MEDGYESI PÁL

129. Dévaványa határa
(Békés megye) Ő, V, Sza

2003. március 28-án leletmentést végeztünk Dévaványa határában.

Nagy-Köles-halom, Dombhát: A korábban nem ismert lelőhely a település belterületétől D-re, a Nagy-Köles-halom nevű határrész egy kisebb kiemelkedésén, kb. 100×50 m-es területen fekszik. Valamikor víz vehette körül. A kisszámú, pontosabban meghatározhatatlan őskori edénytöredékek között szürke, korongolatlan edényoldalok és edényfenekek voltak. A MOL vezeték nyomvonala 70 m hosszan szeli át a lelőhelyet.

Nagy-Köles-halom, Bányagödör: A lelőhely a település belterületétől D-re, a Nagy-Köles-halom nevű határrész egy kisebb kiemelkedésén, kb. 100×50 m-es területen fekszik. Valamikor víz vehette körül. A kisszámú, talán vaskori és szarmata kori edénytöredékek között szürke, korongolatlan edényoldalok és edényfenekek voltak. A MOL vezeték nyomvonala 80 m hosszan és 3 m szélesen szeli át a lelőhelyet.

Tálagy, egykori Gyűjtő-tanya: A lelőhely a település belterületétől K-re, a Tálagy nevű határrész egy kisebb kiemelkedésén, kb. 120×100 m-es területen fekszik. Valamikor víz vehette körül. A kisszámú, szarmata edénytöredékek között nagyon kopott, szürke, korongolatlan edényoldalok és edényfenekek voltak. A MOL vezeték nyomvonala 130 m hosszan, 3 m szélesen szeli át a lelőhelyet, majdnem derékszögben elkanyarodva. A megelőző régészeti feltárást 2003. szeptember 16–19. között végeztük el. A lelőhely területén 3 m szélességben végeztünk feltárást a nyomvonal által érintett szakasz teljes hosszán. A feltárás során régészeti lelet nem került elő, és régészeti korú objektumok nyomára sem bukkantunk.

Munkatársak: Havassy Péter, Medgyesi Pál, Nagy Dániel.

GYUCHA ATTILA – LISKA ANDRÁS

130. Domaszék, homokbánya
(Csongrád megye) Ő, Sza, Á, Kk, Ű

A kutatásra kijelölt terület az 55-ös számú főút 14+500 méterénél, az országúttól D-re kb. 100 m-re helyezkedik el. A két blokkból álló terület nagysága 48,07 ha. A terület alapvetően homokos, a Duna-Tisza közére jellemző futóhomokos felszínű. A homokdombok mellett a terület másik fontos természetföldrajzi adottsága a vízközelség.

A leendő homokbánya területén – őskori, szarmata, Árpád-kori, késő középkori és újkori felszíni telepnyomok alapján – hét lelőhelyet regisztráltunk.

SZALONTAI CSABA

131. Dunakeszi, Duna sor 28.
(MRT 9. k. 5/9 lh.)

(Pest megye) Ró

A késő római kikötőerőd Dunához lefutó D-i zárófalának műemléki helyreállításához két ponton kellett még régészeti kutatást végeznünk, amelyre 2003. augusztus 16–17-én került sor. A már elkészült ház pincéjében a kiserőd D-i falának megmaradt tetejét megtisztítva kiderült, hogy – a saroktoronyhoz hasonlóan – eredetileg itt is kialakítottak egy vízszintes felületet, amelyre nagy valószínűséggel keskenyebb és rosszabb minőségű falat húztak.

A D-i zárófal É-i oldalán egy 150×120 cm nagyságú szondaárkot nyitottunk, amelyben feltártuk a fal mögött megmaradt rétegsort. A humuszos feltöltés alatt, közvetlenül a magasan megőrződött fal mellett 160 cm

vastagságban egy vastag, laza habarcsos omladékréteget találtunk, amelynek alján a falból származó nagyobb kövek feküdtek. Alatta már a római kori vékony humuszréteg került elő, amelynek tetején tetőtégla töredékek feküdtek. Az egykori humuszréteg leletben különösen gazdag volt. Benne nagy mennyiségű csont- és kerámia-töredéket, egy kidobott csontfésű darabjait valamint egy tegula töredéken bekarcolt játéktáblát találtunk. Mindez arra utal, hogy a humuszra a kikötőerőd használata során nagy mennyiségű hulladék került.

MRÁV ZSOLT

132. Dunaszekcső, Várhegy, Török-lyuk (Baranya megye) Ő, Ró, Ú

2003. július 7–12. között végeztünk kutatást az 1860-ban a löszbe vájt járatban. Cél a mesterséges járat alakjának feltérképezése, valamint rendeltetésének és korának megállapítása volt. A függőleges akna alját elér-tük, oldalfülkékét végleg kitisztítottuk. A vízszintes járat betöltésének eltávolítását folytattuk, de az eredeti padlót elérni sehol nem tudtuk.

Rendeltetését tekintve kizárhatjuk a pinceként való használatot. A kemény löszbe vájt, viszonylag nagy mennyiségű anyagmozgatással járó munka csak a védműrendszerhez való kapcsolódás feltételezését engedné meg. Megváltoztatva azonban tavalyi véleményünket a barlang rendeltetését már nem egy védműrendszerhez kapcsolódó víztározóban jelöljük meg. A barlang kutatásunk előtti állapota ugyanis egy természetes módon keletkezett, löszben előforduló, valószínűleg eredetileg is széles litoklázis mesterséges kitágításának, majd több hullámban történt visszatöltésének – visszatöltődésének eredménye.

Korát tekintve tehát teljes egészében újkori alakulat, melynek betöltésében másodlagos helyzetű őskori, római kori, elsődleges helyzetben pedig újkori leletek voltak.

A leletek a BMMI Régészeti osztályának gyűjteményébe kerültek. A lelőhelyen az eredeti állapotok a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága egyetértésével visszaállításra nem kerültek, viszont a barlang bejáratát vasráccsal újra lezártuk. A lelőhely tehát újkori (1711 utáni).

Munkatárs: Pozsárkó Csaba.

GÁBOR OLIVÉR

133. Dunaszentgyörgy, Vörösmarty utca 8. (Tolna megye) N

Az 1960-as évek feltárásaiból (B. Horváth Jolán 1961, Kelemen Márta 1966) ismert népvándorlás kori temető területén a Vörösmarty u. 8. számú ház telkén parkosítás közben újabb sír került elő. Az udvar szintjéhez mérve 40 cm mélységben, az É-D-i iránytól néhány fokkal eltérő tájolással, lábbal délnek fekvő, nyújtott vázat találtam. Koponyája hiányzott. Melléklete egy kb. 5 cm

átmérőjű vaskarika a medencén, valamint egy vas kés- penge a bal kézfejtől lefelé, a combcsont mellett volt. A lábfejnél marha(?) csontokat találtam.

VIZI MÁRTA

134. Dunaújváros, Rácdomb (Fejér megye) B, Á, Kú

Az Intercisa Múzeum 2003. október 22. és december 4. között megelőző feltárást végzett a dunaújvárosi Rácdombon, a Mohácsi utca 7. számú ingatlanon (2146/1 hrsz.). Az ásatást az tette szükségessé, hogy a tulajdonos a telek északi részén új házat akar építtetni.

A mintegy 16×17 méteres felületen végzett feltárással megerősítette azt a korábbi megfigyelést, hogy a Rácdomb északi fele a neolitikus és bronzkori megtelepedés korában mintegy 3–3,5 méterrel magasabban volt az őskori települések szintjénél. Ennek megfelelően őskori rétegeket nem találtunk, mindössze néhány gödörből került elő a nagyrévi és a Vátya-kultúra leletanyaga. A területet a későbbiek során is elsősorban földnyerőhelynek használták, a bolygatottságra jellemző, hogy a felület legnagyobb részén 1 méteres mélységig 20. századi feltöltést találtunk. Alatta a korábbi 18–19. századi feltöltés helyenként 1 méter vastagságban fedte az igen változatos felszínt. 1,5–2 méteres mélységben Árpád-kori, illetve 17–18. századi kemencék kerültek elő. Kb. 10 m²-es felületen sikerült megfogni a 17–18. századi járósínt, amelyen megmaradtak egy nyíltszíni kemence maradványai, illetve a körülötte elhelyezkedő cölöplyukak és egy gödör. A telek É-i oldalán az 1950-es években épített, kb. 2 méter magas támfal elbontása során 6–8 m³, a rómaiak által Intercisába szállított budai mészkövet találtunk. A kőanyagot az Intercisa Múzeum kőtárában helyeztük el.

Az ásatáson részt vett Haraszi Gabriella és Késmárky Rita restaurátor.

KESZI TAMÁS

135. Dusnok határa (Bács-Kiskun megye) Sza, Á, Kk

2003 decemberében végeztünk terepbejárást a Dusnok és Nemesnádudvar között tervezett gyorsforgalmi út mintegy 10 km hosszú nyomvonalán 200 m szélességben. Munkánk során tíz új régészeti lelőhelyet találtunk, ezek közül öt belesik a nyomvonalba, öt pedig a nyomvonal közelében helyezkedik el.

Mart-háza-dűlő: A nyomvonalától mintegy 100 méterre Északra, egy ÉNy–DK irányú, a környezetéből enyhén kiemelkedő dombhat északi oldalán gyűjtöttünk néhány edénytöredéket, nagy szóródásban (50×80 m). Sűrűsödési pontot nem tudtunk megfigyelni. A gyér számú leletanyag finoman iszapolt, korongolt, vöröses színű, 16–18. századi, kisméretű töredékekből állt.

Szúnyogosi-dűlő: A nyomvonal és a tőle északra húzódó patak között hoszan elnyúló ÉNy–DK irányú